

Valtionosuuspäätökset vuodelle 2026

Kaupunginhallitus 09.02.2026 § 33
248/02.02.2026

Valmistelu ja lisätiedot
rahoitusjohtaja Henrik Rainio
controller Sari Klenberg
etunimi.sukunimi@porvoo.fi

Valtiovarainministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö hallinnoivat kunnille myönnettäviä valtionosuuksia. Ministeriöiden valtionosuuspäätökset tehdään vuosittain joulukuun lopussa seuraavalle kalenterivuodelle. Vuotta 2026 koskevat valtionosuuspäätökset on tehty ministeriöissä 18.12.2025 sekä 30.12.2025 ja ovat saapuneet kirjaamoon tammikuussa 2026. Päätösten mukaisesti Porvoon kaupungin saamat valtionosuudet vuodelle 2026 ovat yhteensä 51,8 miljoonaa euroa. Valtuuston marraskuussa 2025 hyväksymässä talousarviossa vuodelle 2026 valtionosuuksien yhteismääräksi arvioitiin 51,2 miljoonaa euroa. Talousarvioon sisältyvä valtionosuuksien määrä perustui Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton ylläpitämiin ennusteisiin sekä arvioihin valtionosuuden laskennallisten perusteiden yksiköiden lukumääristä. Ministeriöiden valtionosuuspäätösten myötä kaupungin talousarvion 2026 valtionosuuksia on tarpeen korottaa 0,6 miljoonaa euroa.

Valtionosuusjärjestelmä

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet ovat merkittävin osa kuntiin kohdistuvaa valtionapujärjestelmää. Valtionosuudet määräytyvät laskennallisin perustein ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Valtionosuus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen. Kunta päättää itse valtionosuuksiensa kuten verotulojensakin käytöstä ja hyötyä taloudellisesti, jos järjestää palvelunsa kustannustehokkaasti.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta: 1) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, jota hallinnoi valtiovarainministeriö, ja 2) opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtiovarainministeriön hallinnoima peruspalvelujen valtionosuus on näistä taloudellisesti merkittävämpi. Vaikka hallinnollisen jaon perusteella voisi päätellä toisinkin, niin valtaosa kuntien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen valtionosuusrahoituksesta määräytyy valtiovarainministeriön hallinnoiman peruspalvelujen valtionosuuden laskentatekijöiden kautta.

Peruspalvelujen valtionosuus koostuu kuntien kustannuserojen sekä tulopohjan tasauksesta. Kustannuserojen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Tulopohjaa tasataan kunnan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen kautta. Varsinaisesta peruspalvelujen valtionosuudesta eriyttynä osana kunnille maksetaan myös veromenetysten korvausta.

Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä kuntien valtionosuudet vähenivät, kun valtionosuuksista siirrettiin peruspalvelujen sote-osat hyvinvointialueiden rahoitukseen. Lisäksi uudistuksessa kunnilta siirtyneitä menoja ja tuloja tasataan valtionosuuksiin pysyvästi sisältyvillä tasauselementeillä, järjestelmämuutoksen tasauksella sekä muutosrajoittimella. Toisaalta kuntien valtionosuudet kasvoivat vuoden 2025 alusta kun työ- ja elinkeinopalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnille ja tehtävien siirtoa ja työttömyysturvan rahoitusvastuuta kompensoitiin valtionosuuden lisäyksellä.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä toimii osana kuntien valtionosuusjärjestelmää ja järjestelmällä rahoitetaan koulutuksen ja kulttuuripalvelujen järjestämisestä aiheutuneita käyttökustannuksia, joita valtiovarainministeriön hallinnoima peruspalvelujen valtionosuus ei kata. Lisäksi kunnat osallistuvat opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän kautta lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rahoitukseen, sillä kuntien saamasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta vähennetään asukaskohtainen omarahoitusosuus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen.

Ammatillinen koulutus on pääosin koulutuskuntayhtymien tai erillisten osakeyhtiöiden hoitamaa ja rahoitus kohdentuu suoraan koulutuksen järjestäjille, jolloin useimpien kuntien kohdalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus näyttäytyy valtionosuuslaskelmissa negatiivisena.

Opetus- ja kulttuuritoimessa rahoitus muodostuu koulutusmuodoittain rahoituksen perusteena olevien suoritteiden ja laskennallisten yksikköhintojen tulosta. Suoritteita ovat tyypillisesti opiskelijamäärät, opetustunnit, opiskelijavuorokaudet tai -viikot ja kulttuuritoimessa kunnan asukasmäärä tai henkilötyövuodet. Eri palvelumuodoissa yksikköhinnan muodostumisperiaatteet vaihtelevat. Yksikköhinta voi olla koulutuksen järjestäjäkohtainen, ryhmittelyyn perustuva tai valtakunnallinen.

Vuoden 2026 valtionosuuspäätökset

Porvoon valtionosuudet tulevat olemaan noin 51,8 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja pysyvät kokonaisuudessaan edellisvuoden tasolla.

Valtionosuuksista noin 47,4 miljoonaa euroa on peruspalvelujen valtionosuutta, kun edellisvuonna summa oli 48,1 miljoonaa euroa. Peruspalvelujen valtionosuuksiin sisältyvien sote-erien määrä vuonna 2026 on noin 16 miljoonaa euroa, kun edellisvuonna summa oli noin 16,9 miljoonaa euroa. Verotuloihin pohjautuva tulopohjan

tasaus vähentää Porvoon saamia valtionosuuksia vuonna 2026 2,5 miljoonaa euroa, kun edellisvuonna vähennys oli 1,3 miljoonaa euroa. Veromenetysten kompensaatiot lisäävät valtionosuuksia vuonna 2026 4,4 miljoonaa euroa kun edellisvuonna verokompensaatioita saatiin vielä 4,7 miljoonaa euroa.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on vuonna 2026 negatiivinen ja vähentää kaupungin valtionosuuksia n. 0,1 miljoonaa euroa kun edellisvuonna kyseistä valtionosuutta saatiin 0,2 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen suoritteiden ja yksikköhintojen määrät vaikuttavat valtionosuuksiin viiveellä.

Pitkällä aikavälillä Porvoon valtionosuudet laskevat merkittävästi, mikäli lasten määrä alenee pitkällä aikavälillä ennusteiden mukaisesti, koska suurin osa kaupungin valtionosuuksista perustuu lasten määrään eri ikäryhmissä. Myös monenlaiset valtion sopeuttamistoimet ja lakimuutokset vähentävät Porvoon valtionosuuksia, kun usein ministeriöiden valtionosuuksia koskevissa eri laskentaparametreissa ei huomioida usein kustannuksia täysimääräisesti. Vuoden 2027 alusta voimaan kaavailtu valtionosuuksien kokonaisuudistus ei etene nykyisellä hallituskaudella mutta on todennäköistä, että tulevaisuudessa valtionosuusjärjestelmää tullaan kuitenkin uudistamaan Porvoon kannalta haitallisella tavalla.

Liitteet

Valtiovarainministeriön päätös kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2026

Opetus- ja kulttuuriministeriön päätös opetus- ja kulttuuritointa varten kunnille myönnettävästä valtionosuudesta sekä kuntayhtymille, rekisteröidyille yhteisöille ja säätiöille myönnettävästä rahoituksesta vuodelle 2026.

Apulaiskaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupungin talousarvioon vuodelle 2026 tehdään seuraavat talousarviomuutokset:

Vuoden 2026 valtionosuustuloja korotetaan 0,6 miljoonaa euroa 51,8 miljoonaan euroon.

Päätös tarkistetaan heti.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupungin talousarvioon vuodelle 2026 tehdään seuraavat talousarviomuutokset:

Vuoden 2026 valtionosuustuloja korotetaan 0,6 miljoonaa euroa 51,8 miljoonaan euroon.

Päätös tarkistettiin heti.